คอลัมน์ คิดเป็นเห็นต่าง: วัฒนธรรมแหล่งบ่มเพาะทุจริต (1) - โพสต์ทูเดย์ ฉบับวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

ดร.ปิยะพันธ์ ทยานิธิ ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ ธนาคารกรุงเทพ

ทุจริตคอร์รัปชั่น (Corruption) อาจแบ่งได้ตามส่วนประกอบตลอดกระบวนการทำงาน จึงมีหลายชื่อ ตัวอย่างเช่น ทุจริตทางเจตนาความคิด (Purpose) ทุจริตทางหลักการแนวคิด (Principle) เมื่อถูกถ่ายทอดออกมาก็กลายเป็นทุจริตทางนโยบาย (Policy) ทั้ง คำพูดและตัวอักษร และเมื่อดำเนินการก็จะเกิดเป็นทุจริตทาง ขั้นตอน (Process) ทุจริตทางวิธีการ (Procedure) ทุจริตทางพฤติกรรม (Practice) คือกระทำผิด (Misconduct) ได้แก่ กระทำ (Commit) สิ่งที่ไม่ควรหรือในทางในเวลาที่ไม่ควร กับไม่กระทำ (Omit) สิ่งที่ควรหรือในทางในเวลาที่ควร คือทั้งมิติสภาพ (Space) และเวลา (Time) และทุจริตทางผลลัพธ์ (Performance) เมื่อทุกส่วนกลายเป็นภาวะปกติไปก็เรียกรวมกันว่า ทุจริตทางระบบ (System)

นอกจากนั้น ทุจริตคอร์รัปชั่นยังอาจจำแนกตามผลที่เกี่ยวข้องหรือ เป้าหมายการโกง ตัวอย่างเช่น โกงทรัพย์สมบัติ (Property) คือความเป็นเจ้าของ (Ownership) เอามาหรือทำลาย ทั้งทรัพย์สินจับต้องได้ (Tangible) เช่น ที่ดิน ทรัพย์สมบัติ เงิน ทอง ของมีค่า เป็นต้น และทรัพย์สินจับ ต้องไม่ได้ (Intangible) เช่น ข้อมูลความลับ ความรู้ ทรัพย์สินทางปัญญา เกียรติยศ ตำแหน่ง เป็นต้น

เนื่องจากปัจจัยด้านจำนวนปริมาณ คุณสมบัติคุณภาพ และมูลค่าราคา เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันแบบสามเหลี่ยมหรือไตรภาค (Triangularity) การโกงอย่างใดอย่างหนึ่งจึงเสมือนการโกงในอีกสองแบบด้วย การโกงจำนวน (Amount) เป็นการส่งมอบจำนวนไม่ครบถ้วนไม่ตรงตามที่ระบุไว้ โดยเฉพาะกรณีที่ต้องอาศัยเครื่องมือชั่ง ตวง วัด หรือนับ การโกงคุณสมบัติ (Attribute) เป็นการแจ้งบอกระบุบรรยายแสดงข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ สภาพและความสามารถที่สูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริง ส่วนการโกงราคา (Appraisal) เป็นการโก่งราคาขายหรือกดราคาซื้อ คือกำหนดราคาแตกต่างไปจากช่วงราคาปกติมากเกินควร โดยหวังให้เกิดผลได้ผลเสียขึ้น การฮั้วประมูลจึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการโกงราคาร่วมกันระหว่างผู้ประมูลเอง

โกงเวลา (Time) เป็นการกระทำที่สังเกตเห็นได้ทั่วไปและบ่อย ซึ่งพบในหลายลักษณะตั้งแต่มาสาย พักนาน ผลาญเวลา เถลไถล เฉื่อยชา ลาหลอก กลับก่อน ไม่ใส่ใจ จนถึงไม่พัฒนา แต่บางครั้งก็ยากต่อการแสดง

หลักฐานพิสูจน์ยืนยันแยกแยะออกให้ได้ชัดเจน ทำให้โต้แย้งกันได้ จึงมักถูกมองข้ามความสำคัญไป ทั้งที่เวลาเป็นทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุด และไม่อาจชดเชยทดแทนหรือตีมูลค่าราคาได้ รวมถึงเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาประสิทธิภาพและผลิตภาพทางเศรษฐกิจ

โกงความสำเร็จ (Success) เช่น โกงผลงาน (Contribution) โกงศักดิ์ศรี (Recognition) โกงตำแหน่งยศชั้น (Promotion) โกงรางวัลผลตอบแทน (Compensation) เป็นต้น

จริตเป็นองค์ประกอบขั้นพื้นฐานของการบริหารทรัพยากรบุคคลในองค์กร ในภาพใหญ่เป็นส่วนหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการ (Governance) ในภาพย่อยเป็นเรื่องการบริหารจัดการ (Management) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) ควบคู่กับการบริหารคุณภาพ (Quality Management) ซึ่งครอบคลุมปัจจัยเชิงคุณภาพ (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และจริยภาพ (Integrity)

ตัวอย่างในองค์กร เช่น ระเบียบนโยบาย ซึ่งเกิดเป็นประเด็น เช่น การบังคับใช้ให้ถือปฏิบัติ การกำหนดสิ่งที่ไม่ปฏิบัติจริง กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติ การดำเนินการต่อการละเลยฝ่าฝืน เป็นต้น นโยบายที่เอื้อการกระทำที่ไม่สมควร แม้ไม่ผิดกฎหมาย ก็อาจเข้าข่ายทุจริตทางนโยบาย ตัวอย่างในสังคม เช่น การแข่งขันกีฬามีหลักน้ำใจนักกีฬา ให้รู้แพ้รู้ชนะ แต่มักเกิดเรื่องเล่นตุกติกกันทั้งในและนอกสนาม ไม่ว่าผู้เล่น ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน ผู้สนับสนุนการแข่งขัน รวมถึงผู้ชม โดยเฉพาะเมื่อมีการพนันขันต่อ ตัวอย่างในการศึกษา เช่น การลอกคำตอบการบ้านหรือข้อสอบ รวมถึงช่วยหรือให้คนอื่นลอก การไม่มีส่วนหรือกินแรงเพื่อนร่วมงานร่วมกลุ่ม และการไม่สอนสาระในเวลาเพื่อให้ต้องเรียนพิเศษ

(อ่านต่อฉบับหน้า)พิมพ์ครั้งแรก : มุมมองประเด็นทุจริต - ไขปมทุจริต : นิยามการโกง, วัฒนธรรม : แหล่งบ่มเพาะทุจริต (Notes on Fraud Issues - Clarification of Fraud : A Term, Cultivation of Fraud : A Root) อินทาเนีย (Intania) วารสารชาววิศวจุฬา พฤษภาคม-มิถุนายน 2559 ลำดับที่ 105 ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 หน้า 57-59